

**Справа «Бонер і Максвелл проти Сполученого Королівства»
(Boner & Maxwell v. United Kingdom)**

**18711/91 Boner v. the United Kingdom
18949/91 Maxwell v. the United Kingdom**

У рішенні, ухваленому 28 жовтня 1994 року у справі *«Бонер і Максвелл проти Великобританії»*, Суд постановив, що:

- було порушено ч. 3 «с» ст. 6 Конвенції, оскільки заявнику
 - було відмовлено в наданні правової допомоги для представництва і захисту його інтересів під час апеляційного провадження у Верховному суді.
- Відповідно до ст. 50 Конвенції Суд призначив відшкодувати заявнику судові витрати.

Обставини справи

Заявник, п. Ентоні Бонер, 1960 р. н., є громадянином Великобританії. Проживає у м. Глазго (Шотландія).

14 грудня 1989 року троє чоловік у масках, озброєні короткоствольною вогнепальною зброєю і ножами, вчинили пограбування поштового відділення у Глен Вільд, Фалкірк (Шотландія), під час якого вчинили напад на трьох працівників цієї установи. Вони також пошкодили автомобіль.

У процесі розслідування п. Бонер і два інші чоловіки були арештовані й узяті під варту. З 29 березня по 10 квітня 1990 року заявник мав судовий процес у Верховному суді, перебуваючи в м. Едінбург, будучи звинуваченим у нападі й пограбуванні. Він отримав правову допомогу і його інтереси захищали адвокат і колегія під час процесу.

Під час слухання справи свідок обвинувачення п. Г. увійшла до зали судового засідання раніше, ніж це дозволялося процедурою, маючи на меті поговорити з іншим обвинуваченим у справі заявника.

П. Бонер був визнаний винним і засуджений на 8 років ув'язнення. Він оскаржував своє обвинувачення у заяві, в якій два із шести положень стосувалися показів свідків. Однак його позов щодо правової допомоги був відхилений Шотландською колегією правової допомоги, оскільки колегія не вважала апеляцію достатньо обґрунтованою.

За таких обставин п. Бонер не мав змоги знайти адвоката, котрий би погодився представляти його інтереси. Внаслідок того заявник, який не мав ніяких юридичних знань, змушений був сам захищати свої права в апеляційному процесі, тоді як Корона, тобто держава, була представлена колегією адвокатів.

Позов не був задоволений.

Заявник, п. Пітер Максвелл, є громадянином Великобританії, 1944 р. н. Проживає у м. Перті (Шотландія).

14 чи 15 лютого 1990 року двоє чоловіків у масках проникли у приватний будинок у Стівенстоні. Вони вчинили напад на власника, завдавши йому жорстоких пошкоджень і спричинивши життєве каліцтво.

19 лютого 1990 року Максвелл був заарештований разом з іншим чоловіком. 29 травня 1990 року заявника було визнано винним і засуджено до 5 років ув'язнення. Йому було надано правову допомогу і його інтереси захищали адвокат і колегія під час процесу. Максвелл апелював до Шотландської колегії правової допомоги, оскаржуючи обвинувачення. Колегія відхилила цю скаргу, оскільки вважала, що не було достатніх підстав для апеляції. За таких обставин заявник, який не мав ніяких юридичних знань, не міг знайти адвоката, котрий би погодився захищати його інтереси, і змушений був сам готувати й передавати власне обґрунтування апеляційної заяви. Далі він передав її в апеляційний суд. Апеляційна заява була відхилена.

П. Максвел подав заяву в Комісію 25 березня 1991 року. Він посилався на ч. 3 «с» ст. 6 Конвенції, оскаржуючи відмову у правовій допомозі в апеляційному процесі. Заявник подав і інші заяви на основі ст. 13 Конвенції.

Зміст рішення Суду

Ч. 3 «с» ст. 6 Конвенції передбачає дві умови щодо права обвинуваченого на отримання правової допомоги.

Перша – «відсутність достатніх підстав оплачувати правові послуги» не торкається даної справи.

Суд розглядає тільки одне питання: чи «інтереси правосуддя» потребують надання заявникові такої правової допомоги.

Комісія і адвокати п. Бонера, посилаючись на справу «Грантер проти Великобританії» (рішення від 21 березня 1990 року), в якій Суд виявив порушення, зробили висновок, що були суттєві спільні риси між справою Грантера і даною справою.

Суд зауважив, що втілення нової практики за зразком справи Грантера, прийнятнішою для заявників, є, безперечно, прогресивною тенденцією. Факт залишається фактом: без послуг юриста-практика позивачі були неспроможні компетентно звертатися у суд й ефективно провадити свій захист.

Мало того, апеляційний суд мав широкі повноваження, ураховуючи закріплення за рішеннями апеляційної інстанції остаточної сили.

Крім того, заявники були засуджені на 8 і 5 років позбавлення волі відповідно. Для них спір був дуже важливий.

Така природа процесу, широкі повноваження Верховного суду, обмежена здатність нерепрезентованого суб'єкта апеляції подавати правові аргументи і загалом вагомість спору з погляду жорстокості покарання підвели Суд до рішення, що інтереси правосуддя вимагають, аби заявникам було надано правову допомогу для представництва їх інтересів в апеляційному процесі.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України О. О. Бекетовим, Р. М. Москалем, Н. П. Ничай, М. Ю. Пришляк, Т. І. Пашуком, М. Б. Рісним, А.-М. Я. Хом'як.